

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

IX

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

15-16 квітня 2021 року

Матеріали

СЕКЦІЯ 7.

ГРОМАДСЬКА УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ГРОМАДОЮ: ВИКЛИКИ, СТРАТЕГІЇ, МЕХАНІЗМИ

Сергій Король,

канд. політ. наук

старший викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій
Сумського державного університету

Юлія Якущенко,

студентка Сумського державного університету

ПЕРЕДУМОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОДІ НА РИНКУ ПРАЦІ

Актуальність теми. В сучасному світі де кожного дня відбуваються зміни в силу різних обставин, не можна залишити без уваги трансформації що відбуваються в економіці країни. Зважаючи на це безробітних стає все більше, але серед них досить багато молоді, яка мала б працевлаштуватися після закінчення терміну навчання у вищих навчальних закладах.

За даними статистики Державного центру зайнятості, станом на 1 лютого 2021 року в Сумській області статус безробітного мали 5059 осіб молоді віком до 35 років [1].

Однією з причин безробіття молоді, як зазначають фахівці Сумського обласного центру зайнятості, є їхня недостатня конкурентоспроможність на ринку праці.

Мета розвідки. З'ясувати які основні чинники впливають на конкурентоспроможність молоді.

Завдання дослідження логічно випливають із зазначеної мети та передбачають наступне:

– встановити сутність поняття «конкурентоспроможність» та розглянути погляди різних науковців на дане явище;

– з'ясувати, що впливає на конкурентоспроможність молоді на ринку праці;

– виявити основні напрямки, завдяки яким можна підвищити конкурентоспроможність молоді на ринку праці.

Основні результати. Серед науковців, які займаються дослідженням конкурентоспроможності молоді на ринку праці відомі такі: Безтелесна Л., Дідківська О., Грішнова О., Кримова М., Леган І., Лібанова Е., Лісогор Л., Петрова І., Пляшко О., Приймак В., Семів Л., Семикіна М., Шаульська Л. З поміж цих науковців Кримова М. в своїх дослідженнях зазначає, що оцінка конкурентоспроможності молоді повинна містити в собі багато компонентів, зокрема, порівняльний аналіз очікувань та реалій сучасної вищої освіти [5].

Сутність поняття конкурентоспроможності можна знайти в Законі України «Про зайнятість населення». Як зазначається у вище названому нормативно-правовому документі, конкурентоспроможність працівника «це сукупність якостей особи, що характеризують її здатність працювати, рівень володіння знаннями, уміннями та навичками» [2]. Аналізуючи це поняття, можна сказати, що конкурентоспроможність осіб складається лише з навичок та умінь, а також майстерність їх використання. Але проблема недостатньої конкурентоспроможності молоді є більш глибинною. Наприклад, у своїх роботах Богиня Д. визначає це поняття як «сукупність якісних і кількісних характеристик специфічного товару «робоча сила», що забезпечують задоволення конкретних потреб роботодавців, у тому числі державних підприємств, у працівниках певної кваліфікації (професії)» [4, с. 26]. Тобто можна побачити, що поняття науковцями трактується більш конкретно, ніж зазначено у законодавстві, але є негуманним використання виразу «товар «робоча сила»».

Конкуренція на ринку праці можлива з двох боків – пропозиції праці та з боку її попиту. Стосовно конкуренції з боку пропозиції, то вона відбувається в тому випадку коли декілька претендентів на вакантне місце змагаються між

собою, щоб працевлаштуватися. А конкуренція попиту на працю відбувається між роботодавцями за висококваліфікованих співробітників [3].

Справді для того, щоб випускник вищого навчального закладу мав переваги у конкуренції з іншими безробітними, потрібна якісна програма для освіти студентів з урахуванням стану сучасного ринку праці та вимог роботодавців.

З огляду на відмінності, які простежуються у розумінні та трактуванні поняття конкурентоспроможності, можна сказати, що це явище є досить широким поняттям та включає в себе не лише конкуренцію за робоче місце.

Розглянемо цю якість, як поетапний процес. Важливо розуміти, що формування конкурентоспроможності починається ще з навчання. В загальному розумінні, становлення конкурентоспроможності проходить в три етапи, на кожному з яких молоді люди здобувають та навчаються практично використовувати знання, навички та вміння:

I етап (початковий), характеризується формуванням загальноосвітніх знань. Цей етап є найголовнішим та першочерговим, оскільки саме в цей період закладається основа для подальших етапів. Завданням цього етапу є набуття початкової та загальної освіти, набуття навиків відношення до навчання, праці та життя в цілому, ці завдання повинні бути реалізовані під час навчання в закладах освіти та сформовані завдяки наполегливій праці та мотивуванню до цього з боку викладачів та батьків.

II етап (теоретико-мотиваційний), що передбачає формування у молодій людини основ професійних знань та вмінь, спеціальних знань, що в майбутньому допоможуть реалізувати себе. А також на цьому етапі повинна сформуватися професійна мотивація, яка в подальшому спонукатиме молодь до працевлаштування. Для цього потрібно, щоб для молоді в різні вікові періоди проводилися профорієнтаційні заходи, за допомогою яких можна сформувати розуміння професії та відношення до неї.

III етап (практично-професійний) – це етап, під час якого відбувається розширення знань у сфері професійної освіти, набуття додаткової кваліфікації,

шляхом безпосередньо проходження виробничих практик, отримання досвіду, стажу роботи за спеціальністю та удосконалення наявних вмінь. Але як відомо, у вищих навчальних закладах приділяється недостатня кількість часу для виробничої практики студентів [6].

Формування конкурентоспроможності відбувається поетапно від простих загальноосвітніх знань, які повинні формуватися в досить ранньому віці. А також від вмінь, знань та навичок, що забезпечує не лише теоретичну підготовку до професійної діяльності, а й практичні навички, що є більш важливим при працевлаштуванні. Оскільки, роботодавці найчастіше запитують про вік, сімейний стан, і особливо про кваліфікацію та стаж роботи. А якщо це студент, який щойно закінчив університет, і в нього ще не має стажу?

Проте важливо розуміти, що в подальшому потрібно займатися самоосвітою, самовихованням, вмотивовувати себе та самоудосконалювати, лише тоді це буде сприяти розвитку та вдосконаленню формування та реалізації конкурентоспроможності молоді на ринку праці.

Для більш змістовного обґрунтування питання напрямів підвищення конкурентоспроможності, більш детально потрібно розглянути професійно-навчальну сферу, яка передбачає такі завдання:

– перше завдання, яке, на нашу думку, є найбільш важливим, покликане на те, щоб система освіти була побудована з урахуванням результатів постійного моніторингу ринку праці та вимогами з боку роботодавців до випускників закладів освіти, задля того, щоб студенти отримували знання яких від них вимагатимуть на місцях працевлаштування та їхня професія користувалася попитом на ринку праці;

– наступне завдання спрямоване, на те, щоб соціально-вразливі верства населення, зокрема діти з сільських місцевостей, діти з особливими потребами та інші, мали змогу отримувати якісну вищу освіту, оскільки їм складніше вступити до університету в силу різних обставин, і тому вони навчаються в професійних училищах, і отримують освіту робітничих професій, які зараз не користуються попитом;

– також важливо, щоб в навчальних закладах студенти вивчали не лише теорію, яка може їм потім навіть не знадобитись. Тобто потрібно щоб навчальні програми відповідали вимогам роботодавців та майбутнім професійним обов'язкам;

– одним з найважливіших завдань, виступає удосконалення системи профорієнтації молоді з урахуванням особливостей національної економіки, тенденцій стану ринку праці та освітньої системи, важливо щоб це були не розповіді вчителів про професії, а заходи від фахівців професійної орієнтації центрів зайнятості, оскільки саме вони найкраще знають про стан ринку праці;

– одне з важливих завдань, стосується удосконалення системи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів шляхом застосування новітніх форм, технологій та методів навчання, для того щоб забезпечити індивідуальність та безперервність навчання, актуальність та практичну спрямованість реалізації;

– важливим є оновлення трудового законодавства, для того, щоб впровадити дистанційну зайнятість.

Висновки дослідження. Отже, конкурентоспроможність випускників вищих навчальних закладів прямо залежить від взаємодії установ освітніх послуг та центрів зайнятості. Тому держава на законодавчому рівні має сприяти об'єднанню зусиль освіти і бізнесу, а також підрозділів, які займаються працевлаштуванням громадян, а саме центрів зайнятості, у процесі підготовки висококваліфікованого спеціаліста. Водночас, для успішного працевлаштування і ефективної роботи висококваліфікованого спеціаліста є оновлення робочих місць, які пропонує ринок праці, відповідно до нових вимог та потреб молоді.

Перспективою подальших досліджень вбачаємо дослідити якість надання послуг, пов'язаних з підвищенням конкурентоспроможності, які надаються фахівцями центрів зайнятості.

Список використаних джерел:

1. Надання послуг окремим категоріям громадян. 2021 р. [Електронний ресурс]. URL: https://sum.dcz.gov.ua/sites/sum/files/infofiles/okremi_kategoriya_01_2021.xlsx

2. Про зайнятість населення : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5067-VI, чинний, поточна редакція – від 04.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

3. Леган І. М. Конкурентоспроможність молоді на ринку праці: шляхи забезпечення та напрями підвищення: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.07. Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Київ, 2015. – 258 с.

4. Богиня Д. П. Методологічні засади формування мотиваційного механізму конкурентоспроможності робочої сили. *Мотиваційний механізм формування конкурентоспроможності робочої сили* : збірник наук. пр. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2016. С. 26.

5. Кримова М. О. Оцінка конкурентоспроможності молодих фахівців з економічною освітою на ринку праці України. Демографія та соціальна економіка. 2015. № 2. С. 53 – 64.

6. Леган І. Конкурентоспроможність молоді на ринку праці: шляхи забезпечення та напрями підвищення: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07 / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи. Київ, 2015. – 258 с.

Юлія Якущенко,

студентка Сумського державного університету

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ У ВИВЧЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ БЕЗРОБІТНОЇ МОЛОДІ ШЛЯХОМ ОЦІНКИ НАДАННЯ ПОСЛУГИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

В сучасному суспільстві важливу роль відіграє вивчення професійної мотивації та її впливу на професійну самореалізацію молоді, якість роботи та безпосередньо на відношення до роботи.

За даними статистики Державного центру зайнятості, на кінець вересня 2020 року в Сумській області безробітними зареєстровано 4649 осіб молоді віком до 35 років, що становить 26,9% від загальної кількості безробітних в області [1].

Державний центр зайнятості, керуючись Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [2], а також Законом України «Про зайнятість населення» [3], надає наступні послуги безробітним: професійна орієнтація; професійна підготовка або перепідготовка; підвищення кваліфікації; пошук роботи, яка відповідає ступеню та фаху навчання особи; інформаційні та консультаційні послуги пов'язані з працевлаштуванням; здійснення заходів, які сприяють зайнятості